

Uwagi do kryteriów wyboru projektów programu FEM 2021-2027

XX posiedzenie KM FEM 2021-2027 (13 maja 2026 r.)

Kryteria Działania 14.3 typ A i Działania 14.3 typ B

Uwagi i odpowiedzi dotyczą wersji kryteriów Działania 14.3 typ A i 14.3 typ B, która została przesłana Członkom KM FEM 2021-2027 w dniu 22.04.2026r.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
1	Kryterium pn. „Funkcjonalność projektu”	MFiPR	Tryb konkursowy - kryterium „Funkcjonalność projektu” (np. działanie 14.3 B) zdaniem IK UP warto było by dodać odnośnik, gdzie zawarta jest definicja poszczególnych funkcji.	Wyjaśnienie Funkcje wymienione w przedmiotowym kryterium są tożsame z zapisami karty SzOP działania 14.3, gdzie zawarto odniesienie, że przy ich realizacji ma zastosowanie Ustawa z dnia 5 grudnia 2024r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz jeśli dotyczą, przepisy: • Rozporządzenia MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia, • Rozporządzenia MSWiA z dnia 1 lipca 2025 r. w sprawie sposobu przygotowania obiektu zbiorowej ochrony do użycia, szczegółowych warunków eksploatacji budowli ochronnych, zapewnienia porządku w

				ich obrębów oraz ich niezbędnego wyposażenia, • Rozporządzenia MSWiA z dnia 31 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowych warunków wyznaczania budynków użyteczności publicznej, w których zapewnia się budowle ochronne, • Rozporządzenia MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania. Wszystkie wymienione w kryterium funkcje to pojęcia zaczerpnięte z ww. aktów prawnych. Niemniej jednak definicje poszczególnych funkcji zostaną wskazane w dokumentacji naborowej. W aktualnej wersji kryteriów przesłanej do Członków KM FEM 2021-2027 w dniu w dniu 30 czerwca 2026r., zrezygnowano z kryterium pn. Funkcjonalność projektu, jednakże kwestie o których mowa powyżej będą oceniane na podstawie kryterium pn. Kwalifikowalność projektu, w ramach którego weryfikacji podlega, czy projekt jest zgodny z warunkami wsparcia dla danego działania / typu projektu określonymi w SzOP FEM 2021-2027.
2	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Kryteria są analogiczne jak dla typu B – czy nie powinno być jakiegoś uzasadnienia w kryteriach/dokumentacji konkursu, że ta budowa jest dopuszczalna, jeśli na terenie gminy nie istnieją budynki, które da się przystosować do pełnienia funkcji budowli ochronnych/ MDS ?	Wyjaśnienie W aktualnej wersji kryteriów przesłanej do Członków KM FEM 2021-2027 w dniu 30 czerwca 2026r., zrezygnowano z kryterium pn. Funkcjonalność projektu.

			Czyli wymagać od nowego obiektu aby spełniał standardy miejsca ukrycia, które jako jedyne spośród wskazanych w SZOP kategorii infrastruktury są zaliczane do budowli ochronnych. Czy tak przyjęte kryteria dopuszczają budowę np. świetlicy wiejskiej/ małej remizy, w której będzie miejsce do magazynowania sprzętu i sala spotkań (centrum gotowości cywilnej) , udzielania pierwszej pomocy (np. poprzez zakup sprzętu AED) magazyn zasobów strategicznych (przechowywania leków), ale de facto nie ma możliwości ukrycia, albo przynajmniej doraźnego schroni^ę mają szanse na dofinansowanie? Za pełnienie tych 3 funkcji projekt dostaje w kryterium funkcjonalność 3 na 4 punkty.	W aktualnym projekcie kryteriów nie przewidziano obligatoryjnego wymogu spełniania przez obiekty – nowe lub przebudowywane - funkcji MDS lub ukrycia. Takie podejście umożliwia danej gminie zrealizowanie swoich indywidualnych potrzeb związanych z ochroną i bezpieczeństwem. Dodać należy, że w tym typie projektu funkcjonuje kryterium, które zakłada premię dla tych gmin, w których nie istnieje infrastruktura podwójnego zastosowania lub infrastruktura mająca na celu budowanie gotowości cywilnej. Zgodnie z aktualną wersją SzOP w Działaniu 14.3 typ A realizowane mogą być projekty polegające na budowie nowych obiektów, które oprócz podstawowego przeznaczenia będą pełniły dodatkowo przynajmniej jedną z 5 wymienionych w karcie SzOP funkcji. Równocześnie w typie projektu A. nie jest dopuszczona możliwość budowy nowych obiektów, które poprzez swoją podstawową funkcję można zaliczyć do infrastruktury administracji publicznej, opieki, infrastruktury edukacyjnej, ochrony zdrowia lub infrastruktury kultury i turystyki.
--	--	--	---	---

3	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Należy zwrócić uwagę, że przyjęta konstrukcja kryteriów może w praktyce premiować projekty oparte na standardowej infrastrukturze lokalnej, które zostaną uzupełnione o dodatkowe funkcje organizacyjne, takie jak: • centrum gotowości cywilnej, • miejsce pierwszej pomocy, • magazyn podstawowych zasobów. Jednocześnie projekty obejmujące rzeczywistą infrastrukturę ochronną (np. ukrycia będące budowlami ochronnymi) znajdują się obecnie w znacznie trudniejszej sytuacji przygotowawczej. Wynika to z faktu, że: • przepisy techniczne dotyczące budowli ochronnych weszły w życie stosunkowo niedawno, • praktyka projektowania tego typu obiektów jest ograniczona, • wiele JST nie posiada jeszcze gotowej dokumentacji technicznej ani doświadczenia w przygotowywaniu tego typu inwestycji. Równocześnie kryteria premiujące gotowość projektu do realizacji mogą faworyzować inwestycje posiadające już standardową dokumentację budowlaną i pozwolenia na budowę, które następnie zostaną uzupełnione o funkcje związane z gotowością cywilną. W konsekwencji istnieje ryzyko, że wsparcie będzie kierowane przede wszystkim do projektów łatwiejszych administracyjnie i dokumentacyjnie, a niekoniecznie do projektów tworzących rzeczywistą infrastrukturę ochrony ludności.	Wyjaśnienie Jak wskazano w odniesieniu do poprzedniej uwagi, funkcje dodatkowego zastosowania mają wynikać z potrzeb danej gminy i będą dodatkowymi w stosunku do działań finansowanych przez Wojewodę w ramach POLiOC, który finansuje obiekty stricte ochronne. Jednocześnie zgodnie z aktualną wersją kryteriów procedowaną pod obrady KM FEM 2021-2027 w dniach 22-23 lipca 2026r. oraz aktualną wersją SzOP w kryterium pn. <i>Funkcje projektu</i> największą liczbę dodatkowych punktów może uzyskać projekt, który zakłada realizację funkcji ukrycia lub o punkt mniej realizację funkcji MDS. Dodatkowo należy podkreślić, iż w Działaniu 14.3 kryterium <i>Stan przygotowania projektu do realizacji</i> nie jest (wbrew dotychczasowej praktyce) kryterium o najwyższej wadze, a największą ilość punktów otrzymać można w ramach kryterium <i>Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej</i>, jest to dodatkowo kryterium rozstrzygające pierwszego stopnia.
4	Kwalifikowalność projektu	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	<i>Ocenie w ramach kryterium podlega:</i> 1. <i>Czy projekt jest zgodny z programem FEM 2021-2027 i wpisuje się w typy projektów wskazane dla danego</i>	Wyjaśnienie

			<i>działania, zgodnie z SzOP w wersji aktualnej na dzień ogłoszenia naboru,</i> Czy to jest jedynie kryterium 0-1, które nam wskazuje, że chodzi o budowę podwójnego zastosowania? Czy jednak w kryteriach merytorycznych (nie premiujących) nie powinno to dokładnie wybrzmieć. Należy zwrócić uwagę, że warunek uzyskania opinii wojewody potwierdzającej zgodność projektu z Wojewódzkim Planem Zarządzania Kryzysowego może rodzić istotne ryzyko nieprzewidywalności procesu oceny projektów. Czy w praktyce beneficjenci dysponują łatwo dostępnym i jednoznacznym zestawem informacji pozwalających ocenić zgodność planowanej inwestycji z priorytetami wynikającymi z Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego oraz Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej? W konsekwencji istnieje ryzyko sytuacji, w której beneficjenci przygotowują projekty odpowiadające kryteriom konkursowym, jednak na dalszym etapie uzyskują negatywną opinię w zakresie zgodności z dokumentami strategicznymi, bez możliwości wcześniejszego jednoznacznego zweryfikowania tych wymogów (np. w danej gminie nie jest potrzebny magazyn na zasoby strategiczne, bo jest on dostępny w sąsiedniej gminie)? Na jakim etapie oceny IZ będzie uzyskiwała taką opinię?	Przedmiotowe kryterium pn. Kwalifikowalność projektu odnosi się do szczegółowego opisu wsparcia poprzez następujący zapis: (...) <i>Czy projekt jest zgodny z warunkami wsparcia dla danego działania / typu projektu określonymi w SzOP FEM 21-27 w wersji aktualnej na dzień ogłoszenia naboru w zakresie: (...)</i> • warunków wsparcia wskazanych w części karty działania dotyczącej opisu danego działania (jeśli dotyczy). Obowiązek pozyskania opinii w zakresie zgodności zakresu wsparcia całego działania 14.3 spoczywa na IZ FEM 2021-2027 i wynika z następującego zapisu w SzOP, do którego wcześniej się odnoszono, zapis ten brzmi: <i>„Realizowane będą tym samym inwestycje wpisujące się w szerszy kontekst działań mających na celu zbudowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej przed zagrożeniami realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Inwestycje te będą realizowane pod warunkiem uzyskania od wojewody opinii potwierdzającej, że zakres obejmującego je działania wpisuje się w założenia Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 (oraz jego późniejszymi aktualizacjami) oraz Wojewódzkim Planem Zarządzania Kryzysowego z załącznikami (oraz jego późniejszymi aktualizacjami). Obowiązek</i>
--	--	--	--	---

				uzyskania ww. opinii spoczywa na IZ FEM 2021-2027." Powyższa opinia jest wydawana dla trybu konkurencyjnego na podstawie zapisów SzOP, a nie zapisów poszczególnych projektów, zaś nabór wniosków nie zostanie uruchomiony, dopóki IZ FEM 2021-2027 nie uzyska od Wojewody ww. pozytywnej opinii. Stąd wykluczone zostaje ryzyko dla wnioskodawcy, że złoży wniosek o dofinansowanie projektu, który nie będzie zgodny z założeniami POLiOC i WPZK.
5	Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	<i>W ramach kryterium ocenie podlega, czy projekt przewiduje budowę nowych obiektów podwójnego zastosowania lub budowę nowych obiektów w celu budowania gotowości cywilnej na terenie gminy województwa małopolskiego, gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje.</i> Jakiego typu infrastruktura nie występuje (czy chodzi tylko o MDS/ miejsca ukrycia) – czy wszystkie inne budynki spełniające wskazane tu funkcje? Kryterium odnoszące się do tworzenia miejsc doraźnego schronienia (MDS) w gminach, „gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje”, budzi istotne wątpliwości w zakresie jego jednoznaczności oraz możliwości weryfikacji. Zgodnie z obowiązującą praktyką systemu ochrony ludności, MDS nie stanowią odrębnej, jasno zdefiniowanej kategorii infrastrukturalnej, lecz są funkcją przypisywaną istniejącym obiektom (np. budynkom użyteczności publicznej, piwnicom, garażom podziemnym) w ramach planowania na poziomie gminy. Jednocześnie należy rozróżnić inwentaryzację obiektów potencjalnie nadających się do pełnienia funkcji ochronnych (prowadzoną m.in. przez służby) od formalnego	Wyjaśnienie Kryterium odnosi się do wszystkich 5 wskazanych w SzOP dla tego typu projektu, funkcji. Weryfikacja tego kryterium odbywa się na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie, gdyż to sami wnioskodawcy, w przypadku braku jednolitej bazy (jak Państwo słusznie wskazaliście w uwadze, w stosunku do funkcji MDS) posiadają wiedzę o infrastrukturze dostępnej w gminie. Kwestię MDS reguluje Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 9 lipca 2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia.

			wyznaczenia MDS – wpisanie obiektu do ewidencji lub aplikacji informacyjnych nie jest równoznaczne z nadaniem mu statusu MDS. W konsekwencji: • brak jest jednolitej, ogólnodostępnej i wiarygodnej bazy danych pozwalającej na jednoznaczne ustalenie, które gminy nie posiadają MDS, • status MDS może zostać nadany istniejącemu obiektowi decyzją organu gminy, bez konieczności realizacji nowej inwestycji, • spełnienie kryterium może mieć charakter uznaniowy i nie odzwierciedlać rzeczywistego poziomu przygotowania infrastrukturalnego. W związku z powyższym zasadne jest doprecyzowanie kryterium poprzez wskazanie jednoznacznych, weryfikowalnych podstaw oceny (np. odniesienie do oficjalnych dokumentów planistycznych gmin lub określonych standardów dostępności i przygotowania obiektów), tak aby zapewnić jego obiektywność oraz porównywalność projektów.	
6	Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Należy zauważyć, że spośród funkcji wskazanych w kryteriach projektu jedynie „ukrycie” stanowi kategorię formalnie uregulowaną jako budowla ochronna w rozumieniu ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Uznanie obiektu za ukrycie wymaga: • spełnienia określonych wymagań technicznych i organizacyjnych,	Wyjaśnienie Jak wskazano w odniesieniu do poprzedniej uwagi, funkcje dodatkowego zastosowania mają wynikać z potrzeb danej gminy i będą dodatkowymi w stosunku do działań finansowanych przez Wojewodę z POLiOC, który finansuje obiekty stricte ochronne. Jednocześnie zgodnie z aktualną wersją kryteriów procedowaną pod obrady KM FEM

			• oraz formalnego uznania za budowlę ochronną w drodze porozumienia albo decyzji właściwego organu ochrony ludności. W konsekwencji funkcja ta ma odmienny status prawny i znacznie wyższy poziom formalizacji niż pozostałe elementy wskazane w kryteriach (np. centra gotowości cywilnej, miejsca magazynowe czy miejsca pierwszej pomocy), które nie posiadają analogicznych procedur uznawania ani szczegółowych standardów wykonawczych. Powoduje to wątpliwości co do zasadności traktowania wszystkich wskazanych funkcji jako równorzędnych elementów oceny projektów. Zatem deklarowanie że nie ma na terenie gminy: miejsc magazynowych dla składowania strategicznych zapasów; miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej chyba nie powinno mieć miejsca.	2021-2027 w dniach 22-23 lipca 2026r. oraz aktualną wersją SzOP w kryterium pn. <i>Funkcje projektu</i> największą liczbę dodatkowych punktów może uzyskać projekt, który zakłada realizację funkcji ukrycia lub o punkt mniej realizację funkcji MDS. Jednocześnie należy zauważyć, że zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, art. 8: infrastrukturą niezbędną do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej jest także infrastruktura zapewniająca w szczególności: (...) 4) udzielanie pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i świadczeń opieki zdrowotnej; 5) magazynowanie i dystrybucję rezerw materiałowych.
7	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Działanie 14.3 typy A i B (Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania) (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typu A (budowa nowych obiektów) oraz typu B (przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów) są w przeważającej części tożsame, w szczególności w zakresie wymaganej dokumentacji projektowej („Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji”) oraz w zakresie kryteriów merytorycznych odnoszących się do funkcji „podwójnego zastosowania”.	Wyjaśnienie / uwaga częściowo uwzględniona W zapisach karty SzOP działania 14.3 zostało wskazane, że działanie ma być realizowane zgodnie z Ustawą z 5 grudnia 2024r. o ochronie ludności i gotowości cywilnej oraz wymienione zostały adekwatne rozporządzenia w tym zakresie: ✓ Rozporządzenia MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia,

		(2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że są to merytorycznie odmienne typy inwestycji. Budowa nowa wymaga pozwolenia na budowę, zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz pełnej dokumentacji projektowej; przebudowa obiektu istniejącego często bazuje na zgłoszeniu, wymaga inwentaryzacji stanu istniejącego oraz odmiennej oceny konserwatorskiej. Ponadto pojęcie „podwójne zastosowanie” nie zostało w pakiecie zdefiniowane. W europejskiej terminologii NATO/UE „dual-use” oznacza dwie funkcje (cywilna codzienna oraz ochronna kryzysowa), a w prawie polskim odpowiednikiem są obiekty zbiorowej ochrony oraz miejsca doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeń: Dz. U. 2025 poz. 1070 (warunki wyznaczania budowli ochronnych) i Dz. U. 2025 poz. 1548 (warunki techniczne). (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować trzy zmiany. Po pierwsze, rozdzielenie tabel kryteriów dla typu A i typu B oraz dostosowanie zakresu wymaganej dokumentacji do specyfiki każdego typu inwestycji. Po drugie, dodanie w obu typach kryterium specyficznego o brzmieniu: „Wnioskodawca przedstawi we wniosku zobowiązanie do zgłoszenia obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) na zasadach określonych w rozporządzeniu MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 933), albo do wpisu obiektu jako miejsce doraźnego schronienia (MDS) zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), w terminie 90 dni od daty oddania obiektu do użytku”. Po trzecie, dodanie kryterium	✓ Rozporządzenia MSWiA z dnia 1 lipca 2025 r. w sprawie sposobu przygotowania obiektu zbiorowej ochrony do użycia, szczegółowych warunków eksploatacji budowli ochronnych, zapewnienia porządku w ich obrębie oraz ich niezbędnego wyposażenia, ✓ Rozporządzenia MSWiA z dnia 31 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowych warunków wyznaczania budynków użyteczności publicznej, w których zapewnia się budowlę ochronne, ✓ Rozporządzenia MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania. Do zapisów zgodności z kartą SzOP odnosi się bezpośrednio kryterium pn. <i>Kwalifikowalność projektu</i>. Zgodnie z kolejnym zapisem w karcie SzOP, zakres działania zostanie uzgodniony z Wojewodą w zakresie zgodności z POLiOC oraz WPZK. Obowiązek takiego uzgodnienia spoczywa na IZ FEM 2021-2027, zaś pozytywna ocena musi mieć miejsce przed ogłoszeniem konkursu. W ten sposób wypełniony zostanie warunek wynikający z art. 13 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Kryteria działania 14.3 typ A oraz typ B stanowią oddzielne pakiety kryteriów,
--	--	---	---

		specyficznego: „Obiekt objęty projektem spełnia warunki techniczne dla budowli ochronnych określone w rozporządzeniu MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548) lub warunki dla miejsc doraźnego schronienia określone w rozporządzeniu MSWiA z dnia 9 lipca 2025r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), w zakresie adekwatnym do funkcji ochronnej projektu”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez powyższych kryteriów istnieje ryzyko, że obiekty finansowane jako „podwójnego zastosowania” pozostaną budynkami z funkcją codzienną, bez realnej wartości schronowej i bez wpisu do właściwych ewidencji centralnych. Proponowane kryteria nie tworzą nowych wymogów dla beneficjentów ponad to, co wynika z obowiązujących rozporządzeń wykonawczych do u.o.l.o.c., wprowadzają jedynie weryfikację tej zgodności na etapie oceny projektu. — — —	natomiast występujące w każdym pakiecie kryterium pn. „Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji”, jest kryterium o brzmieniu horyzontalnym i jest adekwatne zarówno w przypadku budowy jak i przebudowy, rozbudowy danych obiektów. Podwójne zastosowanie zostało określone w karcie SzOP poprzez zamknięty katalog dodatkowych funkcji, jakie można nadać budowanej, przebudowywanej lub rozbudowywanej infrastrukturze oraz infrastrukturze w celu nadania jej funkcji gotowości cywilnej. Dodatkowo w karcie zawarta została definicja tego pojęcia w następującym brzmieniu: Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1153 z dnia 7 lipca 2021 r., "infrastruktura podwójnego zastosowania" oznacza infrastrukturę, która zaspokaja potrzeby zarówno sektora cywilnego, jak i obronności. Zgodnie z aktualną wersją kryteriów procedowaną pod obrady KM FEM 2021-2027 w dniach 22-23 lipca 2026r. do pakietu kryteriów zarówno w typie A jak i typie B dodane zostało kryterium pn. <i>Wpis obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) (jeśli dotyczy).</i>
--	--	---	---

8	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Definicje horyzontalne (1) Zapis projektu uchwały: W projektach uchwał na działania 12.1, 14.3 A/B/C oraz 15.2A pojawia się wielokrotnie pojęcie „podwójne zastosowanie” / „dual-use”, bez definicji w żadnym z dokumentów oraz bez odniesienia do innego dokumentu, który by je definiował. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że pojęcie to ma w terminologii NATO/UE konkretne znaczenie (infrastruktura cywilna o jednoczesnej przydatności kryzysowej lub obronnej), a w prawie polskim ma swój odpowiednik w postaci obiektów zbiorowej ochrony i miejsc doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c. Brak definicji może prowadzić do różnej interpretacji przez Komisję Oceny Projektów oraz przez wnioskodawców. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować, by przed ogłoszeniem naborów w działaniach posługujących się pojęciem „podwójnego zastosowania” Instytucja Zarządzająca opublikowała załącznik definicyjny (głosariusz) wiążący to pojęcie z odpowiednimi instytucjami prawnymi z u.o.l.o.c. Projekt definicji: „Infrastruktura podwójnego zastosowania w rozumieniu programu FEM 2021–2027 to infrastruktura, która (a) w okresie pokoju realizuje określoną funkcję cywilną oraz (b) jednocześnie została wpisana lub jest planowana do wpisania do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) jako obiekt zbiorowej ochrony lub miejsce doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c., albo posiada potwierdzenie właściwego miejscowo organu ochrony ludności o przydatności do wykorzystania w sytuacji zagrożenia”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie spójnej definicji ogranicza uznaniowość oceny i zwiększa jej	Wyjaśnienie/ Uwaga częściowo uwzględniona j.w. W razie dodatkowej konieczności rozszerzone definicje poszczególnych terminów zostaną ujęte w dokumentacji naborowej.
---	--------------------------------------	---------------------------------	---	--

			przewidywalność dla wnioskodawców. Powiązanie definicji z CEOZO i z rozdziałem 9 u.o.l.o.c. operacjonalizuje pojęcie „dual-use” jako konkretny, weryfikowalny stan prawny, a nie jako deklarację we wniosku. — — —	
9	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Kryterium „Funkcjonalność projektu” – w mojej ocenie wymaga przemyślenia w kierunku zasady rozproszenia infrastruktury podwójnego zastosowania (1) Zapis projektu uchwały: W tabeli kryteriów merytorycznych dla typów A i B Działania 14.3 zawarto kryterium „Funkcjonalność projektu” (waga 2, kryterium rozstrzygające II stopnia) o brzmieniu: „W ramach kryterium premiowane będą projekty przewidujące pełnienie jak największej liczby dodatkowych funkcji spośród niżej wymienionych: centrum gotowości cywilnej, miejsca doraźnego schronienia, ukrycia, miejsc magazynowych dla składowania strategicznych zapasów; utworzenia miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej. Punkty w ramach kryterium będą przyznawane w następujący sposób: 4 pkt – obiekt będzie pełnił przynajmniej cztery z ww. funkcji, 3 pkt – obiekt będzie pełnił trzy z ww. funkcji, 2 pkt – obiekt będzie pełnił dwie z ww. funkcji, 0 pkt – obiekt nie będzie pełnił przynajmniej dwóch z ww. funkcji”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie z całą życzliwością i w duchu konstruktywnej współpracy zwrócić uwagę, że obecne brzmienie kryterium budzi w mojej ocenie kilka istotnych wątpliwości, które warto rozważyć przed jego ostatecznym przyjęciem. Wyłożę je prostolinijnie w pięciu punktach.	Wyjaśnienie Zgodnie z aktualną wersją kryteriów procedowaną pod obrady KM FEM 2021-2027 w dniach 22-23 lipca 2026r. oraz aktualną wersją SzOP zrezygnowano z kryterium pn. Funkcjonalność projektu.

			Po pierwsze, w mojej ocenie kryterium opiera się na nieporozumieniu terminologicznym. Pojęcie „podwójnego zastosowania” – dual-use – w terminologii NATO oraz w prawie unijnym oznacza dosłownie podwójne, czyli dwojakie zastosowanie tego samego obiektu: cywilne w czasie pokoju oraz ochronne lub obronne w czasie kryzysu. Nie oznacza ono wielofunkcyjności polegającej na łączeniu w jednym obiekcie wielu funkcji ochronnych. Premiowanie czterech lub większej liczby funkcji w jednym obiekcie wydaje się odpowiadać raczej pojęciu multi-use (wielofunkcyjność) niż dual-use, a są to pojęcia o różnych konsekwencjach operacyjnych i prawnych. Po drugie, pozwalam sobie zauważyć, że kluczową zasadą planowania ochrony ludności w warunkach realnego zagrożenia jest rozproszenie, nie kumulacja. Każdy obiekt skupiający w sobie wiele funkcji ochronnych staje się celem o podwyższonym priorytecie. Doświadczenia operacyjne państw mierzących się z realnym zagrożeniem militarnym jednoznacznie potwierdzają wartość rozproszenia infrastruktury ochronnej. Wiele obiektów rozproszonych przestrzennie zachowuje funkcjonalność systemu nawet po zniszczeniu części z nich, podczas gdy skuteczne uderzenie w jeden obiekt wielofunkcyjny eliminuje równocześnie wszystkie skupione w nim funkcje. Po trzecie, w mojej ocenie sama istota gotowości cywilnej zawiera się w bliskości infrastruktury ochronnej do mieszkańców. Wartość MDS, ukrycia czy punktu pomocy doraźnej zależy w pierwszej kolejności od tego, czy mieszkaniowiec może z niego skorzystać. Obiekt oddalony od miejsca stałego przebywania ludzi traci swoją wartość ochronną w sytuacji nagłego zagrożenia – jako punkt odniesienia warto przywołać §	
--	--	--	--	--

			13 ust. 2 rozporządzenia MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie miejsc doraźnego schronienia (Dz. U. 2025 poz. 932), zgodnie z którym wolnostojące MDS wykonuje się w odległości nie większej niż 500 metrów od miejsca stałego przebywania ludzi. Z perspektywy zasady bliskości, wiele rozproszonych obiektów wyspecjalizowanych w jednej funkcji ochronnej dają istotnie wyższą realną dostępność dla mieszkańców niż jeden duży obiekt wielofunkcyjny zlokalizowany centralnie. Innymi słowy, w mojej ocenie zasadne jest pytanie: co jest cenniejsze dla mieszkańca – jeden kompleksowy obiekt multi-use w odległości pięciu kilometrów, czy pięć rozproszonych obiektów dual-use, każdy w odległości kilkuset metrów? Po czwarte, kumulacja funkcji premiowana w obecnym kryterium budzi również wątpliwości w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego. Protokół I do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U.1992 Nr 41 poz. 175) w art. 12 zapewnia szczególną ochronę jednostek sanitarnych i punktów medycznych pod warunkiem, że nie są one wykorzystywane do celów wykraczających poza pomoc medyczną. Łączenie w jednym obiekcie funkcji udzielania pomocy medycznej z funkcją magazynu rezerw lub centrum koordynacji kryzysowej osłabia, a w niektórych okolicznościach unieważnia, ochronę konwencyjną tego obiektu. Po piąte, sam katalog funkcji premiowanych budzi wątpliwości terminologiczne i merytoryczne. Pierwsza pozycja katalogu – „centrum gotowości cywilnej” – w mojej ocenie nie znajduje umocowania w obowiązującej Ustawie z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, w aktach wykonawczych do tej ustawy ani w Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz.	
--	--	--	--	--

		1143). Wnioskodawca, który zadeklaruje pełnienie tej funkcji, nie ma do czego się odwołać w obowiązującym prawie. Jeżeli intencją autorów kryterium było premiowanie obiektów pełniących funkcję ośrodka szkoleniowo-edukacyjnego z zakresu ochrony ludności, to taka funkcja powinna w mojej ocenie być nazwana wprost: „centrum szkoleniowo-edukacyjne ochrony ludności i obrony cywilnej”, w nawiązaniu do rozdziału 6 u.o.l.o.c. Czwarta pozycja katalogu – „miejsca magazynowe dla składowania strategicznych zapasów” – również wymaga, w mojej ocenie, doprecyzowania. Rezerwy strategiczne w rozumieniu Ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. 2024 poz. 1598) tworzy Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych, nie jednostka samorządu terytorialnego. Pojęciem właściwym dla samorządu są „magazyny zasobów ochrony ludności” zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c. Co więcej, sam katalog wydaje się niepełny w stosunku do funkcji wynikających z u.o.l.o.c. i z aktów wykonawczych. Brakuje w szczególności funkcji „zapasowego miejsca pracy organu administracji publicznej” wynikającej z art. 4 ust. 1 pkt 1 u.o.l.o.c. – pierwszego, otwierającego zadanie ochrony ludności w ustawie, zgodnie z którym zadania OL/OC polegają na „przygotowaniu organów administracji publicznej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym na podejmowaniu działań ukierunkowanych na zapewnienie ciągłości działania organów administracji publicznej”. Zasady techniczne dla zapasowego miejsca pracy określa § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie centrów zarządzania kryzysowego (Dz. U. Nr 226 poz. 1810). W obecnym katalogu nie znajdują się również:	
--	--	--	--

		punkt powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności (art. 8 ust. 7 u.o.l.o.c.), punkt łańcucha dostaw i dystrybucji pomocy doraźnej (art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. I u.o.l.o.c.), punkt ewidencyjno-informacyjny ewakuowanych (§ 18 ust. 1 pkt 1 lit. a rozp. RM Dz. U. 2025 poz. 765). Reasumując sekcję analityczną: w mojej ocenie obecne brzmienie kryterium wymaga przemyślenia w kierunku zasady rozproszenia, zasady bliskości obiektów do mieszkańców oraz oparcia katalogu funkcji na obowiązującym polskim prawie OL/OC. Jeżeli celem Działania 14.3 jest realne zwiększenie gotowości cywilnej województwa małopolskiego, to wartość trzydziestu rozproszonych, dobrze zaprojektowanych MDS w mniejszych miejscowościach przewyższa wartość dwóch dużych obiektów wielofunkcyjnych w głównych ośrodkach miejskich. Bezpieczeństwo ludności mierzy się nie liczbą funkcji w obiekcie, lecz odległością obywatela od najbliższego punktu schronienia. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zmianę logiki i treści kryterium na następujące brzmienie: „Funkcjonalność i odporność rozproszenia infrastruktury podwójnego zastosowania W ramach kryterium premiowane będą projekty zapewniające faktyczne podwójne zastosowanie obiektu lub kompleksu obiektów (dual-use), przy zachowaniu zasady rozproszenia infrastruktury oraz zasady separacji funkcji niekompatybilnych operacyjnie. 4 pkt – projekt zakłada budowę lub adaptację dwóch lub więcej obiektów wyspecjalizowanych, rozproszonych przestrzennie, gdzie każdy z obiektów pełni jedną z funkcji ochronnych z poniższej listy w czasie kryzysu oraz	
--	--	--	--

		uzupełniającą funkcję cywilną w czasie pokoju, z zachowaniem zasady separacji funkcji niekompatybilnych: (a) miejsce doraźnego schronienia (MDS) – art. 84 i 102 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 9 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 932), z uwzględnieniem zasady bliskości, o której mowa w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia (MDS w odległości nie większej niż 500 m od miejsca stałego przebywania ludzi); (b) ukrycie lub schron – art. 83 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548); (c) zapasowe miejsce pracy organu administracji publicznej – art. 4 ust. 1 pkt 1 u.o.l.o.c. oraz § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 15 grudnia 2009 r. (Dz. U. Nr 226 poz. 1810); (d) magazyn zasobów ochrony ludności – art. 33 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201); (e) punkt udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy lub opieki zdrowotnej – art. 8 ust. 4 u.o.l.o.c. oraz Protokół I Konwencji Genewskich, art. 12; (f) punkt powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności – art. 8 ust. 7 u.o.l.o.c.; (g) centrum szkoleniowo-edukacyjne ochrony ludności i obrony cywilnej – rozdz. 6 u.o.l.o.c., rozporządzenie MSWiA z 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162); (h) punkt łańcucha dostaw, dystrybucji pomocy doraźnej i humanitarnej – art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. I u.o.l.o.c.; (i) punkt ewidencyjno-informacyjny dla ewakuowanych – § 18 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 765).	
--	--	--	--

			3 pkt – projekt zakłada jeden obiekt pełniący jedną funkcję ochronną z powyższej listy w czasie kryzysu oraz uzupełniającą funkcję cywilną w czasie pokoju, w pełnej zgodności z warunkami technicznymi określonymi w aktach wykonawczych do u.o.l.o.c., z zachowaniem zasady bliskości do mieszkańców. 2 pkt – projekt zakłada jeden obiekt pełniący wyłącznie funkcję cywilną z możliwością zastosowania ochronnego, ale bez pełnej operacjonalizacji przejścia między trybami. 0 pkt – projekt nie spełnia powyższych warunków. Zasada separacji funkcji niekompatybilnych. W ramach niniejszego kryterium nie premiuje się kumulacji w jednym obiekcie funkcji niekompatybilnych operacyjnie, w szczególności: (i) łączenia zapasowego miejsca pracy organu administracji z miejscem doraźnego schronienia ludności; (ii) łączenia magazynu zasobów ochrony ludności z miejscem doraźnego schronienia ludności; (iii) łączenia punktu udzielania pomocy medycznej z zapasowym miejscem pracy organu administracji lub z magazynem zasobów ochrony ludności, ze względu na zasadę nienaruszalności obiektów medycznych wynikającą z art. 12 Protokołu I do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175)”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Proponowana zmiana kryterium realizuje, w mojej ocenie, kilka celów równolegle. Po pierwsze, przywraca pojęciu „podwójnego zastosowania” jego prawdziwe znaczenie zgodne z doktryną NATO i prawem unijnym. Po drugie, wprowadza zasadę rozproszenia jako podstawową zasadę planowania ochrony ludności w warunkach realnego zagrożenia – co bezpośrednio przekłada	
--	--	--	---	--

			się na realną wartość systemu ochronnego dla mieszkańców. Po trzecie, osadza katalog funkcji w obowiązującym polskim prawie OL/OC, eliminując pojęcia autorskie oraz pojęcia używane niewłaściwie. Po czwarte, wprowadza zasadę separacji funkcji niekompatybilnych, co zapewnia zgodność finansowanej infrastruktury z międzynarodowym prawem humanitarnym. Pragnę podkreślić, że proponowana zmiana otwiera Działanie 14.3 dla mniejszych gmin wiejskich. Z perspektywy systemowej odporności województwa wiele rozproszonych, dobrze zaprojektowanych obiektów wyspecjalizowanych daje realnie wyższy poziom ochrony ludności niż nieliczne, kompleksowe obiekty zlokalizowane w głównych ośrodkach miejskich.	
10	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Brak osadzenia kryteriów Działania 14.3 w polskim prawodawstwie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz brak wymogu wpisu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (1) Zapis projektu uchwały: W całej tabeli kryteriów wyboru projektów dla typów A i B Działania 14.3, obejmującej kryteria oceny formalnej, finansowej i merytorycznej, nie pojawia się odwołanie do Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) ani do żadnego z aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie. Nie pojawia się również odwołanie do Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz. 1143), do ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U.	Wyjaśnienie J.w. Dodatkowo, należy wskazać, że środki UE są traktowane analogicznie jak inne środki publiczne i przy ich wydatkowaniu jak i przy realizacji zadań finansowanych dzięki nim obowiązują wszelkie adekwatne przepisy prawa krajowego.

			2023 poz. 122), ani do Protokołu I do Konwencji Genewskich (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175). Nie pojawia się także wymóg wpisu finansowanej infrastruktury do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że Działanie 14.3 jest mechanizmem finansowania infrastruktury, której nazwa w samym tytule działania brzmi „infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej”. Polski porządek prawny w tej dziedzinie został w 2024 i 2025 r. fundamentalnie uporządkowany przez Ustawę o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydane na jej podstawie liczne akty wykonawcze. W mojej ocenie zasadne jest, aby kryteria oceny projektów odwoływały się do tego porządku prawnego, w szczególności w zakresie: – warunków technicznych dla budowli ochronnych (rozporządzenie MSWiA z 4 listopada 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 1548), – warunków organizowania miejsc doraźnego schronienia (rozporządzenie MSWiA z 9 lipca 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 932), – sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (rozporządzenie MSWiA z 28 sierpnia 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 1201), – kryteriów uznawania obiektów za budowle ochronne (rozporządzenie MSWiA z 21 lutego 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 235). Szczególnie istotny w mojej ocenie jest brak wymogu wpisu finansowanych obiektów do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO), prowadzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie art. 115 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenia MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r.	
--	--	--	---	--

		(Dz. U. 2025 poz. 922). CEOZO jest krajowym rejestrem wszystkich obiektów zbiorowej ochrony – schronów, ukryć i miejsc doraźnego schronienia – widocznym dla wojewody, MSWiA oraz podmiotów koordynujących działania OL/OC w skali ponadlokalnej. Pozwalam sobie zauważyć, że w obecnym kształcie kryteriów Działania 14.3 możliwa jest sytuacja, w której gmina zrealizuje za środki europejskie projekt o wartości kilku milionów euro, deklarujący funkcję ochronną, lecz obiekt powstały w ramach tej inwestycji nie zostanie wpisany do CEOZO. Skutkuje to tym, że obiekt nie będzie widoczny w krajowym systemie ewidencji infrastruktury ochrony ludności – wojewoda i MSWiA nie będą mogli uwzględnić go w wojewódzkich i krajowych planach koordynacyjnych. Z perspektywy spójności systemu OL/OC wydaje się to rozwiązaniem trudnym do uzasadnienia. W mojej ocenie analogicznie brakuje weryfikacji zgodności projektu z warunkami technicznymi określonymi w obowiązujących aktach wykonawczych. Dotychczasowy zapis kryteriów dopuszcza sytuację, w której projekt deklaratywnie pełni funkcję MDS lub ukrycia, lecz zaprojektowany jest niezgodnie z rozporządzeniem Dz. U. 2025 poz. 1548 (warunki techniczne) lub Dz. U. 2025 poz. 932 (warunki dla MDS). Komisja Oceny Projektów nie ma w obecnych kryteriach narzędzia do odrzucenia takiego projektu, ponieważ wymóg zgodności technicznej z ww. rozporządzeniami nie został w kryteriach sformułowany. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dwie zmiany.	
--	--	--	--

			Zmiana pierwsza – preambuła karty działania. Proponuję dodanie do karty działania (zarówno typu A, jak i B) następującego zapisu wprowadzającego: „Realizacja projektu odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa polskiego, w szczególności z Ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) wraz z aktami wykonawczymi, z Ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. 2023 poz. 122), z Programem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz. 1143), a także zgodnie z postanowieniami Protokołu I do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175)”. Zmiana druga – nowe kryterium oceny merytorycznej. Proponuję dodanie kryterium o brzmieniu: „Zgodność projektu z polskim prawodawstwem OL/OC oraz wpis do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony Ocenie podlega: (a) zgodność rozwiązań technicznych zaproponowanych w projekcie z obowiązującymi w chwili ogłoszenia naboru aktami wykonawczymi do Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w szczególności z rozporządzeniem MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych (Dz. U. 2025 poz. 1548), rozporządzeniem MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie miejsc doraźnego schronienia (Dz. U. 2025 poz. 932), rozporządzeniem MSWiA z dnia 28 sierpnia 2025 r. w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (Dz. U. 2025 poz. 1201), w zakresie odpowiednim do zadeklarowanej funkcji obiektu;	
--	--	--	--	--

			(b) zobowiązanie wnioskodawcy do wpisu obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony, prowadzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zgodnie z art. 115 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeniem MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 922), w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od zakończenia realizacji projektu; (c) zobowiązanie wnioskodawcy do oznakowania obiektu międzynarodowym znakiem rozpoznawczym obrony cywilnej zgodnie z art. 105 u.o.l.o.c. oraz Protokołem I Konwencji Genewskich. Tak / Nie. Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną projektu”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie zaproponowanej zmiany realizuje, w mojej ocenie, dwa cele. Po pierwsze, zapewnia, że finansowana ze środków europejskich infrastruktura ochrony ludności jest tworzona zgodnie z obowiązującym polskim prawem OL/OC – co dla wnioskodawców publicznych jest zresztą wymogiem konstytucyjnym wynikającym z zasady legalizmu. Po drugie, włącza powstałe obiekty w krajowy system ewidencji ochrony ludności, dzięki czemu stają się one realnym zasobem systemu OL/OC, widocznym dla wojewody i MSWiA oraz możliwym do wykorzystania w koordynacji wojewódzkiej i międzywojewódzkiej. Bez wpisu do CEOZO obiekt sfinansowany w Działaniu 14.3 pozostaje, w mojej ocenie, lokalną inwestycją bez wpięcia w krajowy system schronowy – co stoi w sprzeczności z duchem celu szczegółowego EFRR 3(iii), który mówi o „rozwaju odpornej infrastruktury obronnej” rozumianej systemowo, a nie wyspowo.	
--	--	--	--	--

11	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Tożsamość tabel kryteriów dla typów A i B – brak zróżnicowania mimo merytorycznej różnicy typów inwestycji (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów merytorycznych dla typów A (Budowa nowych obiektów) i B (Przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów) Działania 14.3 są w przeważającej części tożsame. Jedyną merytoryczną różnicą jest waga punktowa kryterium „Wpływ projektu na Obszary Strategicznej Interwencji”, gdzie typ A premiuje gminy zmarginalizowane 2 punktami, a typ B – 1 punktem. Pozostałe kryteria, w tym ich brzmienia, definicje i punktacja, są tożsame. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że budowa nowego obiektu i przebudowa istniejącego stanowią, w mojej ocenie, dwa fundamentalnie różne typy inwestycji, charakteryzujące się odmiennymi procedurami administracyjnymi, odmiennym zakresem dokumentacji technicznej oraz odmiennymi uwarunkowaniami konstrukcyjnymi. W szczególności: – przebudowy częściej wymagają decyzji konserwatorskich, ponieważ wiele istniejących obiektów gminnych – świetlic, remiz, szkół, ośrodków kultury – pochodzi z lat 50.–70. ubiegłego wieku i jest objętych ochroną konserwatorską na poziomie gminnym lub wojewódzkim; – przy przebudowie istniejący obiekt determinuje granice możliwości adaptacji do funkcji ochronnej, w szczególności w	Wyjaśnienie/ uwaga uwzględniona Nabory w ramach działania konkursy 14.3 typ A i 14.3 typ B są oddzielne, tj. projekty w ramach typu A dotyczą tylko budowy nowych obiektów, zaś projekty w ramach typu B dotyczą tylko przebudowy lub rozbudowy istniejących obiektów. Nabór w ramach typu A projektu ma osobną alokację od naboru w ramach typu B. Oznacza to, że nie ma wskazanego w uwadze „niebezpieczeństwa” konkurowania łatwiejszego projektu dot. budowy z trudniejszym projektem dot. przebudowy lub rozbudowy istniejących obiektów. Zgodnie z aktualną wersją kryteriów procedowaną pod obrady KM FEM 2021-2027 w dniach 22-23 lipca 2026r. punktacja w ramach kryterium OSI została ujednolicona.

			odniesieniu do warunków technicznych z rozporządzenia MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548) – grubość ścian, układ pomieszczeń, możliwość wykonania hermetyzacji, dostępność wentylacji; – czas realizacji jest zazwyczaj krótszy w przypadku przebudowy, co w kontekście rosnącej niestabilności geopolitycznej, wskazanej w nowo wprowadzonym do Strategii Programu FEM 2021–2027 zapisie o „Bezpieczeństwie i gotowości cywilnej”, ma w mojej ocenie istotne znaczenie operacyjne. W konsekwencji, w obecnym kształcie kryteriów, projekt przebudowy obiektu zabytkowego z lat 50. ubiegłego wieku jest oceniany według tych samych kryteriów co projekt budowy nowego obiektu na pustym terenie. To sprzyja, w mojej ocenie, gminom realizującym duże projekty w trybie „buduj nowe”, co jest nieintencjonalnie sprzeczne z duchem adaptacyjnej ochrony ludności. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zróżnicowanie tabel kryteriów dla typów A i B w następujący sposób: – w typie B (przebudowa) dodać kryterium oceny stanu istniejącego obiektu i jego adekwatności do nadania funkcji ochronnej (weryfikacja możliwości spełnienia warunków technicznych z rozporządzenia Dz. U. 2025 poz. 1548); – w typie B uwzględnić premiowanie krótszego czasu realizacji jako odrębną wartość operacyjną; – w typie A dodać kryterium oceny lokalizacji nowego obiektu pod kątem zasady bliskości do potencjalnych użytkowników (ze wskazaniem na § 13 ust. 2 rozporządzenia Dz. U. 2025 poz. 932 jako punktu odniesienia – maksymalna odległość 500 metrów dla MDS);	
--	--	--	--	--

			– ujednolicić wagę OSI dla obu typów na poziomie 2 punktów (zob. UWAGA 5 niniejszego pisma). (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Zróżnicowanie tabel uczyni proces oceny bardziej adekwatnym do specyfiki każdego typu projektu. W obecnym kształcie tożsamość tabel skutkuje tym, że projekty obu typów są oceniane według tej samej logiki, mimo iż wymagają od oceniających i wnioskodawców uwzględnienia istotnie różnych czynników. Wprowadzenie zróżnicowania pozwoli na lepsze ukierunkowanie środków oraz wyższą jakość finansowanych inwestycji.	
12	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Brak kryterium operacyjnej dojrzałości gminy w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typów A i B Działania 14.3 nie zawierają, w mojej ocenie, żadnego kryterium odnoszącego się do operacyjnej dojrzałości gminy-wnioskodawcy w zakresie OL/OC. Ocenie podlega gotowość techniczna projektu, ale nie gotowość organizacyjna gminy do operacyjnego wykorzystania finansowanej infrastruktury w sytuacji kryzysu. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że jest to, w mojej ocenie, jeden z najistotniejszych braków strukturalnych w obecnym kształcie kryteriów. Z doświadczenia praktyka OL/OC wynika, że obiekt zbiorowej ochrony bez przygotowanego systemu operacyjnego gminy staje się w istocie kosztownym zasobem materialnym, który w sytuacji kryzysu nie spełni swojej roli. Można zbudować schron za 5 milionów euro, ale jeśli gmina nie ma: – aktualnego planu zarządzania kryzysowego uwzględniającego funkcjonowanie obiektu,	Wyjaśnienie Logika interwencji w działaniu 14.3 typ A i typ B w zakresie dofinansowania infrastruktury podwójnego zastosowania i infrastruktury dedykowanej gotowości cywilnej ma opierać się głównie na zapewnianiu tzw. białych plam. Proponowane nowe kryterium skupia się na procedurach opracowanych przez dany JST, a nie realnych potrzebach w zakresie budowli ochronnych i gotowości cywilnej. Dodatkowo warto zauważyć, że w katalogu 5 wskazanych funkcji, 3 z nich dotyczą budowania gotowości cywilnej, a nie tylko tworzenia infrastruktury obiektów zbiorowej ochrony jak MDS i ukrycia, co do których opisane procedury nie są adekwatne.

			– wyszkolonego personelu obsługi (zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń OL/OC, Dz. U. 2025 poz. 162), – procedur otwierania obiektu, kierowania ludności, prowadzenia ewidencji, – planu ćwiczeń obiektu (zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z 25 lutego 2025 r. w sprawie ćwiczeń OL/OC), – przygotowanych zasobów ochrony ludności (woda, żywność, środki sanitarne, środki łączności) zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeniem MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), to obiekt ten w sytuacji kryzysowej nie zapewni realnej ochrony, niezależnie od jakości jego konstrukcji. W mojej ocenie, filozofia oparta na zasadzie „szkolenie i przygotowanie organizacyjne przed sprzętem” powinna znaleźć odzwierciedlenie w kryteriach Działania 14.3. Inwestycje w infrastrukturę powinny iść w parze z inwestycjami w kompetencje i procedury. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w obu typach (A i B) Działania 14.3 kryterium merytorycznego o brzmieniu: „Operacyjna dojrzałość wnioskodawcy w zakresie OL/OC (waga proponowana: 2) Ocenie podlega, czy wnioskodawca przedstawił dokumentację potwierdzającą operacyjne przygotowanie do wykorzystania finansowanej infrastruktury w sytuacji kryzysu. Punktacja: 4 pkt – wnioskodawca przedstawił komplet dokumentów: aktualny gminny plan zarządzania kryzysowego uwzględniający funkcjonowanie obiektu, plan szkoleń kadry obsługi obiektu, plan ćwiczeń obiektu, wykaz zasobów	
--	--	--	---	--

			OL/OC przewidzianych do magazynowania w obiekcie zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c.; 3 pkt – wnioskodawca przedstawił trzy z czterech wyżej wymienionych dokumentów; 2 pkt – wnioskodawca przedstawił dwa z czterech wyżej wymienionych dokumentów; 1 pkt – wnioskodawca przedstawił jeden z czterech dokumentów lub zobowiązanie do ich opracowania w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy od podpisania umowy o dofinansowanie; 0 pkt – wnioskodawca nie przedstawił żadnego dokumentu ani zobowiązania. Przyznanie 0 pkt nie eliminuje projektu z dalszej oceny”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie tego kryterium realizuje, w mojej ocenie, fundamentalną zasadę systemu OL/OC, zgodnie z którą inwestycja w infrastrukturę bez przygotowania organizacyjnego nie tworzy realnej zdolności ochronnej. Premiowanie gmin, które jednocześnie inwestują w infrastrukturę i w jej operacyjne przygotowanie, podnosi jakość finansowanych projektów oraz zwiększa rzeczywisty wpływ Działania 14.3 na gotowość cywilną w województwie. Kryterium nie eliminuje gmin, które dopiero rozpoczynają budowę swojego systemu OL/OC – pozwala bowiem przedstawić zobowiązanie do opracowania dokumentacji w określonym terminie.	
13	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Niespójność wagi kryterium OSI dla typów A i B (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Wpływ projektu na Obszary Strategicznej Interwencji” w typie A premiuje	Uwaga uwzględniona j. w.

			projekty zlokalizowane na terenie gmin zmarginalizowanych 2 punktami, podczas gdy w typie B – 1 punktem. Brak uzasadnienia dla tej różnicy. (2) Analiza pod kątem OL/OC: W mojej ocenie zróżnicowanie wag dla obu typów jest nieuzasadnione, a logicznie powinno być raczej odwrotne. Gmina zmarginalizowana, dysponująca ograniczonymi środkami inwestycyjnymi, częściej dysponuje istniejącym obiektem do przebudowy (typ B) niż środkami na budowę zupełnie nowego obiektu (typ A). Premiowanie typu B niższą wagą działa zatem przeciwko logice działania. (3) Propozycja zmiany: Wyrównanie wag kryterium OSI dla obu typów do poziomu 2 pkt, lub przedstawienie merytorycznego uzasadnienia istniejącej różnicy w karcie działania. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wyrównanie wag zapewnia spójność oceny i równe traktowanie gmin zmarginalizowanych w obu typach Działania 14.3, co jest istotne z perspektywy zasady niedyskryminacji terytorialnej oraz spójności wewnętrznej Działania.	
14	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Kryterium „Stan przygotowania projektu do realizacji” jako bariera dla mniejszych gmin (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Stan przygotowania projektu do realizacji” (waga 3, kryterium rozstrzygające I stopnia) przyznaje 4 pkt projektom dysponującym pełnym pozwoleniem na budowę, 3 pkt projektom z kompletną dokumentacją techniczną, 2 pkt projektom ze średnim stopniem przygotowania, 1 pkt projektom z niskim stopniem przygotowania.	Wyjaśnienie W stosunku do innych zestawów kryteriów obniżono wagę kryterium <i>Stan przygotowania projektu do realizacji</i> (j. w.) Kryterium w obecnym kształcie preferuje wnioskodawców z gotową dokumentacją inwestycyjną, co daje realną szansę na szybką i sprawną realizację inwestycji.

			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że kryterium w obecnym kształcie systemowo preferuje gminy z gotową dokumentacją inwestycyjną. Mniejsze gminy wiejskie, dysponujące ograniczonymi środkami, rzadko mają zasoby na przygotowanie pełnej dokumentacji projektu „na zapas”, bez gwarancji finansowania. Skutkiem jest paradoks logiczny – pomoc kierowana jest do tych, którzy już mają środki na dokumentację, a nie do tych, którzy realnie potrzebują wsparcia w budowaniu infrastruktury OL/OC. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować rozważenie wprowadzenia mechanizmu kompensacji – np. ścieżki preferencyjnej dla projektów z mniejszych gmin (poniżej określonego progu ludności lub budżetu inwestycyjnego), w której wymóg przygotowania pełnej dokumentacji może być spełniony zobowiązaniem do jej opracowania w określonym terminie po podpisaniu umowy. Alternatywnie – obniżenie wagi kryterium z 3 do 2 punktów, co osłabi jego rozstrzygający charakter. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Działanie 14.3 powinno realnie otwierać możliwość budowania infrastruktury OL/OC dla mniejszych jednostek samorządu terytorialnego. Obecny kształt kryterium efektywnie wyklucza takie jednostki z konkurencji, co stoi w sprzeczności z zasadą równego dostępu do środków europejskich.	
15	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Kryterium „Dostępność infrastruktury” – efekt „pierwszorazowy” kontra rozbudowa (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej” (waga 3, kryterium rozstrzygające III stopnia) przyznaje 2 pkt projektom realizowanym na terenie gminy, gdzie tego typu	Wyjaśnienie Przy ograniczonej puli środków zasadne wydaje się „mocne premiowanie” tych gmin, które w ogóle nie posiadają tego typu infrastruktury, ponadto wskazujemy, że interwencja w ramach konkursu typu A i typu B nie ogranicza się tylko do infrastruktury zbiorowej ochrony, ale także

			infrastruktura nie istnieje, oraz 0 pkt – gdy taka infrastruktura już istnieje. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że kryterium nie uwzględnia luki schronowej w gminie, czyli relacji między liczbą miejsc schronienia a liczbą mieszkańców. Gmina, która ma jedno MDS dla 200 osób przy 8000 mieszkańców i chce rozbudować zasób schronowy, otrzymuje 0 pkt. Gmina, która nie ma żadnego obiektu, otrzymuje 2 pkt. Logika premiowania gmin „pierwszorazowych” jest słuszną, ale niewystarczającą. (3) Propozycja zmiany: Wprowadzenie skali punktowej uwzględniającej lukę schronową: 2 pkt – gmina nie posiada infrastruktury OL/OC danego typu na swoim terenie; 2 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą mniej niż 5 procent ludności; 1 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą 5–15 procent ludności; 0 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą powyżej 15 procent ludności. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Zmiana ta w sposób bardziej adekwatny premiuje rzeczywistą potrzebę inwestycyjną gminy, a nie tylko fakt obecności lub braku jakiegokolwiek infrastruktury. Według raportu NIK z marca 2024 r., w województwie małopolskim jedynie ok. 2 procent mieszkańców ma miejsce w budowlach ochronnych – co czyni problem luki schronowej istotnym z perspektywy systemowej.	infrastruktury dedykowanej gotowości cywilnej. Tego typu, zaproponowane kryterium byłoby adekwatne- gdyby przedmiotem konkursu była tylko infrastruktura podwójnego zastosowania, tj. MDS i ukrycia, jak to ma miejsce w POLiOC.
16	Uwagi do działań	Unia Miasteczek Polskich	Brak kryterium ekonomicznej efektywności inwestycji	Wyjaśnienie

	14.3 A/B/		(1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typów A i B nie zawierają kryterium odnoszącego się do liczby osobo-miejsc tworzonych w ramach projektu ani do kosztu jednostkowego osobo-miejsc schronienia. (2) Analiza pod kątem OL/OC: W mojej ocenie efektywność ekonomiczna inwestycji w infrastrukturę ochronną mierzona kosztem na osobo-miejsce jest istotnym wskaźnikiem jakości projektu. Brak takiego kryterium oznacza, że projekt o koszcie 50 tys. euro za osobo-miejsce jest oceniany tak samo jak projekt o koszcie 5 tys. euro za osobo-miejsce, mimo dziesięciokrotnej różnicy efektywności. Z perspektywy systemowej odporności województwa istotne jest, aby za te same środki uzyskać większą liczbę osobo-miejsc schronienia. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie kryterium punktowanego „Efektywność ekonomiczna projektu” (waga 1): 2 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsc poniżej mediany wszystkich projektów w naborze; 1 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsc w przedziale mediany +/- 25 procent; 0 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsc powyżej 125 procent mediany. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie kryterium efektywności ekonomicznej zwiększa ogólną wartość systemowego efektu Działania 14.3 – za te same środki uzyskuje się większą liczbę osobo-miejsc schronienia. W kontekście ograniczonej alokacji środków europejskich na infrastrukturę OL/OC jest to, w mojej ocenie, jakoś warta premiowania.	Jak już przetoczono w odpowiedzi do poprzedniej uwagi; interwencja w ramach konkursu działania 14.3 typu A i typu B nie ogranicza się tylko do infrastruktury zbiorowej ochrony, ale także infrastruktury dedykowanej gotowości cywilnej. Stąd kryterium dot. kosztu jednostkowego osobo-miejsc schronienia jest nieadekwatne. Kwestia efektywności kosztowej projektu jest przedmiotem oceny w ramach kryterium pn. Koncepcja realizacji projektów, gdzie bada się m.in. merytoryczną kwalifikowalność wydatków: • czy deklarowane przez Wnioskodawcę wydatki są racjonalne, niezbędne, zasadne i oszczędne z punktu widzenia realizacji celu projektu, • czy wysokość wydatków jest adekwatna do planowanego celu projektu.
--	-----------	--	---	--

17	Uwagi do działań 14.3 A/B/	Unia Miasteczek Polskich	Brak kryterium zgodności z korytarzami mobilności wojskowej oraz z planami ewakuacji ludności (1) Zapis projektu uchwały: Cel szczegółowy EFRR 3(iii) wprost wskazuje na „infrastrukturę obronną, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w UE”. Jednak żadne z kryteriów Działania 14.3 nie operacjonalizuje tego celu w odniesieniu do lokalizacji projektu, ani nie odwołuje się do wojewódzkiego planu ewakuacji ludności sporządzanego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 765). (2) Analiza pod kątem OL/OC: Województwo małopolskie położone jest na korytarzach mobilności wojskowej NATO, w szczególności na osi północ-południe (Słowacja-Polska) oraz wschód-zachód (linie zaopatrzenia). Lokalizacja infrastruktury OL/OC wzdłuż tych korytarzy oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie zwiększa systemową wartość finansowanych obiektów. W mojej ocenie projekty Działania 14.3 powinny być również zgodne z gminnymi planami zarządzania kryzysowego oraz z wojewódzkim planem ewakuacji ludności, w szczególności w zakresie lokalizacji punktów ewidencyjno-informacyjnych dla ewakuowanych oraz punktów łańcucha dostaw. (3) Propozycja zmiany: Wprowadzenie kryterium punktowanego „Lokalizacja w korytarzu mobilności wojskowej lub na trasie ewakuacyjnej oraz zgodność z planami zarządzania kryzysowego” (waga1): 2 pkt – projekt zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie korytarza mobilności wojskowej NATO lub trasy ewakuacyjnej określonej w wojewódzkim planie ewakuacji ludności, wraz z potwierdzeniem zgodności z gminnym planem zarządzania kryzysowego;	Wyjaśnienie Przedmiotem interwencji działania 14.3 typ A i typ B dotyczy infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury dedykowanej gotowości cywilnej, której 5 funkcji zostało określonych w zapisach karty SZOP przedmiotowego działania. W wymienionych funkcjach nie zostały wskazane funkcje: punktów ewidencyjno – informacyjnych dla ewakuowanych oraz punktów łańcucha dostaw. Stąd zaproponowane kryterium w zakresie zgodności z korytarzami mobilności wojskowej oraz z planami ewakuacji ludności nie wydaje się tutaj adekwatne.
----	--------------------------------------	--------------------------	---	--

		1 pkt – projekt zgodny z gminnym planem zarządzania kryzysowego, bez lokalizacji w korytarzu mobilności; 0 pkt – projekt nie spełnia powyższych warunków. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie kryterium operacjonalizuje cel szczegółowy EFRR 3(iii) w wymiarze przestrzennym oraz wzmacnia spójność między działaniami finansowanymi z FEM 2021–2027 a krajowymi i wojewódzkimi planami obronnymi i ewakuacyjnymi. Pragnę podkreślić, że niniejsze uwagi przekazuję w duchu konstruktywnej współpracy z Instytucją Zarządzającą oraz w przekonaniu, że Działanie 14.3 stanowi wyjątkową szansę na realne podniesienie poziomu gotowości cywilnej w województwie małopolskim. Jako wójt gminy wiejskiej, prowadzący od dwóch lat pilotaż systemu OL/OC z udziałem około piętnastoma partnerami w tym ekspertami pracującymi obecnie na Ukrainie dzielę się zdobytą w ramach tej współpracy wiedzą.	
--	--	--	--